

DE GEMIDDELDE LEERLING BESTAAT NIET

Een sbo-school en een reguliere school in Roermond startten ruim zeven jaar geleden samen de Synergieschool. Op basis van ervaringen en voortschrijdend inzicht weet dit 'centrum voor leven en leren' steeds beter invulling te geven aan inclusiever onderwijs, vertelt Patrick Nieskens die sinds mei 2022 directeur is van de Synergieschool. "Ons uitgangspunt is: samen waar het kan en apart waar het nodig is."

De school startte zeven jaar geleden met grote idealen: de Synergieschool bood leerlingen inclusief en gepersonaliseerd onderwijs. Bao en sbo-leerlingen zaten bij elkaar in grote groepen (units) en aan de hand van een digitaal programma en een eigen device doorliep elke leerling een individuele leerroute met veel keuzemogelijkheden. Gaandeweg bleek echter dat dit voor veel leerlingen te hoog gegrepen was, vertelt Nieskens. "Dat concept vergt veel zelfstandigheid van kinderen en er waren veel leerlingen die meer structuur en houvast nodig hebben. Er is de afgelopen jaren dan ook veel veranderd. Daarbij hebben we voortgebouwd op de waardevolle elementen van het oorspronkelijke onderwijsconcept. Inclusie is nog altijd het uitgangspunt."

DRIE NIVEAUS

Nog steeds is de school verdeeld in vier units van ongeveer honderd leerlingen (4 groepen). Elke unit beschikt over een grote ruimte

en een aantal kleinere ruimtes. Zaten sbo-leerlingen en reguliere leerlingen van een unit voorheen permanent door elkaar, nu zijn de kleinere ruimtes de thuisbasis van de sbo-kinderen en volgen de reguliere leerlingen onderwijs in de grote ruimtes waar meerdere leerkrachten aanwezig zijn. "Corona heeft deze ontwikkeling versneld, omdat we toen in cohorten moesten werken", vertelt Nieskens. "Veel kinderen gaven toen aan dat ze het zo fijn vonden om elke ochtend bij dezelfde juf en dezelfde kinderen in de groep te zitten."

De individuele leerroutes zijn vervangen door flexibele niveaugroepen, vervolgt Nieskens. "De basisgroepen zijn op niveau ingericht en daarin werken we leerdoelgericht, niet louter methodisch. We zijn tot het inzicht gekomen dat je heel goed maatwerk kunt bieden zonder dat elke leerling een eigen unieke leerroute doorloopt. Nog steeds heeft elke leerling een eigen device, maar we doen nu minder digitaal dan voorheen, we zijn daarin selectiever. Nieuwe leerstof leren we aan met behulp van degelijke instructie en de leerstof oefenen we vervolgens op papier in. Met de flexibele niveaugroepen waarmee we nu werken, kunnen we alle kinderen heel goed bedienen, temeer daar leerlingen uitstapjes kunnen maken naar andere groepen."

GEMENGDE GROEP

Want de leerlingen doen lang niet alles in hun eigen basisgroep. Naast buiten spelen, eten en bewegingsonderwijs, zitten sbo-leerlingen

en reguliere leerlingen ook 's middags vaak samen in een groep. Dan wordt er aan de hand van kernconcepten thematisch gewerkt aan wereldoriëntatie, sport en creatieve vakken en kiezen kinderen zelf aan welke workshops ze willen meedoen. Zodoende zitten sbo-leerlingen en reguliere leerlingen hier regelmatig samen in een groep.

Maar ook 's ochtends kunnen kinderen als dat zinvol is bepaalde vakken of onderdelen volgen in een andere basisgroep, vertelt Nieskens. "Als een leerling bijvoorbeeld erg achterloopt met rekenen, kan hij dat vak volgen in een passende niveaugroep. En een leerling die goed kan lezen, doet met lezen mee in een hogere groep passend bij zijn niveau. Omdat de gemiddelde leerling niet bestaat en veel kinderen niet op alle vakgebieden op hetzelfde niveau functioneren, vinden wij het zo belangrijk om maatwerk te bieden. Bij ons betekent dit dat sbo-leerlingen en reguliere leerlingen samen leren en werken waar het kan, en apart onderwijs volgen waar het nodig is."

GEEN ONDERSCHIED

Veel ouders kiezen voor de Synergieschool, omdat zij het belangrijk vinden dat hun kind van jongs af aan leert omgaan met verschillende kinderen en zodoende goed wordt voorbereid op de inclusieve samenleving. "Het mooie is dat kinderen zelf helemaal geen onderscheid maken",

vertelt Nieskens. "Zij zien gewoon: oh die kan goed voetballen, dus die zoek ik op in de pauze. Daardoor voelen alle leerlingen zich positief gewaardeerd. Daarnaast is het natuurlijk heel fijn dat kinderen gewoon met al hun broertjes en zusjes naar dezelfde school kunnen. In feite is dit de meest basale doelstelling die je met een inclusieve school nastreeft: dat kinderen samen naar school gaan en geen onderscheid maken."

Ook leerkrachten hebben veel baat bij de inclusieve werkwijze, met name omdat ze binnen de unit heel intensief met elkaar moeten samenwerken. Nieskens: "Je ziet dat leerkrachten veel van elkaar leren, gebruikmaken van elkaars talenten en elkaars benadering overnemen. De pedagogische kwaliteit van de leerkracht is voor alle leerlingen, maar zéker voor kinderen met bijzondere onderwijsbehoeften, van essentieel belang. Ervaren sbo-leerkrachten voelen kinderen vaak heel goed aan, hebben in hoge mate pedagogisch tact, zijn sterk in het creëren van een vertrouwensband en laten hen daarbij voelen en ervaren dat ze hoge verwachtingen van hen hebben. Dat is ontzettend belangrijk en een mooie vorm van werkplekleren. Het team als geheel wordt zo pedagogisch en didactisch sterker."

GEEN STANDAARDOPLOSSINGEN

De geschiedenis van de Synergieschool laat zien dat het vormgeven van inclusiever

onderwijs geen eenduidige en eenvoudige opgave is. "Je moet niet de illusie hebben dat je vooraf aan de tekentafel het perfecte plaatje kunt ontwerpen", zegt Nieskens. "Zoals wij zeven jaar geleden zijn gestart, zo is het niet gebleven. En dat is goed, want onze ervaringen hebben geleid tot aanpassingen en verbeteringen. Aandachtspunt is wel dat je daarin creatief blijft en je niet laat verleiden tot standaardoplossingen. We zijn immers geen standaardschool! Dat betekent trouwens niet dat alle oplossingen vernieuwend moeten zijn. Wij hebben soms juist weer traditionele aanpakken ingevoerd, bijvoorbeeld als het gaat om instructie. Het gaat erom dat je voor oplossingen kiest die aansluiten bij je visie en waarmee je optimaal tegemoetkomt aan de behoeften van de leerlingen."

MEER INFORMATIE

Patrick Nieskens

patricknieskens@swalmenroer.nl
<https://www.synergieschool.nl>